

III klasės pasaulio pažinimo vadovėlio „Mūsų pasaulis“,

autorius Violeta Jonynienė, rankraščio

RECENZIJĄ

Vertinti pateiktas III klasės pasaulio pažinimo vadovėlio „Mūsų pasaulis“ rankraštis. Naujasis pasaulio pažinimo vadovėlis parengtas vadovaujantis 2008 metų Pradinio ugdymo bendrojoje programoje nužymėtomis gairėmis ir tęsia I ir II klasių vadovėlių seriją.

Vadovėlio rankraštis orientuotas į bendrųjų kompetencijų ugdymą bei integruotą socialinį ir gamtamokslinį ugdymo kursą. Vadovėlio rankraščio turinys, metodinė medžiaga sudaryta atsižvelgiant į Pradinio ugdymo bendrojoje programoje numatytą III–IV klasių ugdymo koncentro turinio apimtį ir apima šias sritis: žmonių gyvenimas kartu, žmonių gyvenimo kaita, žmonių gyvenimo aplinka, žmonių sveikata ir saugumas, žmogus ir gyvoji gamta, žmogus ir negyvoji gamta.

Naujasis vadovėlis – tai mokinio darbo knyga. Jis padės:

- tęsti pradėtą kursą apie artimiausią socialinę, kultūrinę, istorinę ir geografinę aplinką bei mokys joje prasmingai ir atsakingai veikti;
- pasitikėti savimi ir kitais, pripažinti ir gerbti kitus žmones, toleruoti kitokią išvaizdą, elgseną, nuomonę, siekti dialogo, tarpusavio supratimo;
- plėtoti praktinius gebėjimus atliekant tyrimą, stebėjimą, bandymą, eksperimentą, apklausą.

Pabrėžtina, kad vadovėlio mokomoji medžiaga, palyginti su ankstesne, yra iš esmės nauja.

Vadovėlį sudaro dvi knygos. Kiekvienoje jų yra po tris skyrius – iš viso šeši. Vertinga, kad kiekvienos knygos pradžioje yra pateikiami paaiškinimai, kaip reikia mokytis iš vadovėlio. Ši informacija sudaro mokiniams galimybę orientuotis vadovėlyje, susirasti reikiamas priemones pasaulio pažinimo pamokoms, pasirinkti aktualias, įdomias temas bei projektinius darbus, kelti tikslus ir numatyti laukiamus rezultatus.

Vadovėlio struktūra aiški, temos išdėstytos turinyje. Pateikta 110 įvairios apimties temų. Pažymėtina, kad jų yra daugiau nei per mokslo metus pasaulio pažinimui skirtų pamokų. Tačiau autorė siūlo temas jungti ar grupuoti atsižvelgiant į mokinių poreikius, klasės pajėgumą bei integracinius ryšius. Vadovėlyje pateikiamos nuorodos, kurias temas būtų galima sieti vieną su kita.

Pirmasis skyrius – „Mes esame kartu“. Jame mokomasi suprasti socialinio gyvenimo normas, dėsningumus, pratinamasi tinkamai veikti ir spręsti problemas. Pateikta tekstinė ir vaizdinė informacija, užduotys, klausimai skatina ir moko mokinius bendrauti ir bendradarbiauti, spręsti nesutarimus, prieštaravimus, konfliktus.

Antrasis skyrius – „Mūsų gyvenimas nuolat keičiasi“. Čia supažindinama su svarbesniais lietuvių tautos istorijos faktais. Pateikta informacija skatina suvokti visa ko keitimosi reiškinius, pajusti laiko tėkmę, jos nenutrūkstamumą. Užduotys skatina domėtis šalies, miesto, gyvenvietės, kaimo praeitimi ir istorijos liudytojais. Siūlyčiau autorei patikslinti 12 paragrafo pavadinimą „Lietuvos valstybę kuria lietuviai“, kadangi kyla klausimas „Ar tik lietuviai kūrė Lietuvos valstybę?“. Šiame skyriuje yra pateikta mokomoji medžiaga apie gyvenimą informaciniame pasaulyje bei interneto panaudojimą. Svarstyti, ar nevertėtų mokomąją medžiagą apie informacijos ieškojimą internete perkelti į vadovėlio pradžią, t. y. į skyrelį „Mokomės mokytis“, kadangi jau pirmame skyriuje yra užduočių, skatinančių mokinius ieškoti informacijos įvairiuose šaltiniuose (taip pat ir internete).

Trečiasis skyrius – „Aplinka, kurioje mes gyvename“. Šiame skyriuje parinkta informacija padeda įgyti topografijos įgūdžių, suprasti gamtos reiškinius, aiškintis aplinkosaugos problemas. Užduotys skatina pastebėti savo gyvenamosios aplinkos ypatumus bei palyginti ją su kitų pasaulio šalių aplinka, žmonių gyvenimo būdu. Pastebėta, kad šiame skyriuje reikėtų patobulinti tekstinę arba vaizdinę informaciją, nes pateiktos užduotys neatitinka vaizdinės informacijos. 60–61 psl. pateiktų nuotraukų vietovės nepažymėtos žemėlapyje, 64–65 psl. nepateikta užduočiai atlikti reikalinga vaizdinė medžiaga. Siūlyčiau atkreipti dėmesį ir į nupiešto pusrutulio žemėlapio tikslumą.

Ketvirtasis skyrius – „Mūsų sveikata“. Šis skyrius suteikia žinių apie sveikatos stiprinimo būdus ir priemones, siekiama ugdyti nuostatą, kad kiekvienas žmogus yra atsakingas už savo sveikatą. Daugeliu atvejų tekstinė ir vaizdinė informacija padeda aiškintis, diskutuoti bei suprasti pateiktą mokomąją medžiagą. Reikėtų atkreipti dėmesį ir į 18 psl. esančią informaciją apie dviratininkus. Ši medžiaga mokiniams aktuali ir svarbi, tačiau ją reikėtų papildyti pagrindiniu reikalavimu dviračių vairuotojams – *važiuoti keliais dviračiu leidžiama ne jaunesniems kaip 14 metų, o išklausiems atitinkamą mokymo kursą ir turintiems mokymo įstaigos išduotą pažymėjimą, – ne jaunesniems kaip 12 metų asmenims. Gyvenamojoje zonoje dviračių vairuotojų amžius neribojamas.* Dėl to siūlau atsisakyti užduoties, nagrinėjančios važiavimą sankryžoje.

Penktasis skyrius – „Mūsų aplinkos daiktai ir reiškiniai“. Čia sužinoma apie įvairius atradimus, išradimus, tyrimus. Mokoma atlikti bandymus, tyrinėti reiškinius, stebėti procesus, daryti išvadas ir dalytis įspūdžiais. Šiame skyriuje pateikta vaizdinė informacija padės suprasti ir atlikti praktines užduotis.

Šeštasis skyrius – „Mūsų gamta“. Skyriuje nagrinėjama informacija apie gyvąją gamtą. Užduotys skatina globoti, domėtis gamtos įvairove, stebėti ir tyrinėti pievos bei miško augmeniją ir gyvūniją. Vaizdinė medžiaga padeda suvokti tekstinę informaciją. Ji pateikiama nuotraukose arba tikslingose iliustracijose.

Kopija tikra

Kiekvienas aptartas skyrius baigiasi skyriaus apibendrinimu. Mokiniam sudaroma galimybė susumuoti, ko tame skyriuje buvo mokytasi, prisiminti, kas suprasta, išmokta.

Vadovėlyje keliami probleminiai klausimai, formuluojamos problemos, užduotys yra įvairaus sunkumo, todėl galima teigti, kad mokytojai nesunkiai galės diferencijuoti ir individualizuoti darbą pamokoje.

Didžiąją vadovėlio dalį sudaro užduotys, skirtos savarankiškam, grupiniam ar bendram darbui. Tekstinės informacijos nėra daug. Ji pateikiama suprantama, aiškia, paprasta kalba.

Pastebėta, kad pasaulio pažinimo vadovėlyje didžiausias dėmesys skiriamas mokinių komunikaciniams, informaciniams ir pažinimo gebėjimams ugdyti, nes:

- gausu užduočių, skatinančių išreikšti ir perduoti savo mintis, dalytis idėjomis, dalyvauti bendroje kūrybinėje veikloje;
- mokiniai skatinami rinkti informaciją iš įvairių šaltinių, rengti pristatymus, atlikti projektinius darbus;
- parinkta mokomoji medžiaga moko stebėti, analizuoti reiškinius ir faktus, eksperimentuoti, atlikti paprastus bandymus, remiantis tyrimų rezultatais, daryti išvadas ir apibendrinimus.

Išvada. Pateiktas vertinti Violetos Jonynienės III klasės pasaulio pažinimo vadovėlio „Mūsų pasaulis“ rankraštis atliepia Pradinio ugdymo bendrojoje programoje numatytus mokinių pasiekimus bei turinio apimtį. Vadovėlyje pateikta informacija gyvenimiška, aktuali ir artima vaikui. Atsižvelgiama į šio amžiaus tarpsnio vaikų suvokimą, atminties, mąstymo, dėmesio ypatumus ir išgales. Tikėtina, kad medžiagos įvairovė skatins mokinių smalsumą, aktyvumą bei kūrybinį mąstymą. Vadovėlyje vyraujančios praktinio darbo ir tiriamosios užduotys skatins mokinius kurti, tyrinėti, eksperimentuoti, savarankiškai ieškoti informacijos, rengti ir pristatyti paprastus projektus.

Vadovėlis atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr.61-2450) 5 punkte nurodytus reikalavimus, todėl yra rekomenduojamas leidybai, tačiau siūloma atsižvelgti į pateiktas pastabas dėl tekstinės ir vaizdinės informacijos tobulinimo.

Recenzento vardas ir pavardė: Pradinio ugdymo mokytoja ekspertė
Nomeda Kasperavičienė

Kopija tikra
Administracijos sekretorė

Rita Zakarauskienė
20.....

